

בלבבי משכן אבנה

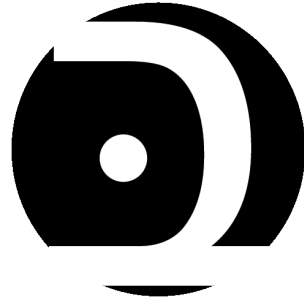
שאל לבבי

שאלות ותשובות

אחרי-קדושים תשפ"ב

[239-238]

מהארכיון

- ב. מהו שכל דק והיכן הוא ניכר בספרי רבותינו .....
- ב. מבט תורני על צער אלמנה ומה לעשות כדי לשמחה .....
- ג. הכרת מציאות הבורא ית"ש והפניה אליו .....
- ד. פתח למבקש שלמות .....
- ד. הכוחות המרכיבים את ספרי 'בלבבי' .....
- ה. הגדרת מידת הבושה .....
- ה. איך ידע האדם מהו גבול כוחותיו בלימוד התורה .....
- ו. עבודת האשה בכלל ואשת אברך בפרט .....
- ז. בירור היסודות בנפש האיש ובנפש האשה .....
- ח. הכוונה למי שמרגיש שאינו רואה ברכה בלימודו .....
- ח. סדר האלפים מאלף השביעי עד אלף העשירי .....

מהו שכל דק והיכן הוא ניכר בספרי רבותינו

שלום לכבוד הרב,

הרב מדבר בהקדמה של מסילת ישרים על הענין של שכל דק וכדומה, ושמגיעים לזה על ידי לימוד התורה.

מה זה למעשה בפועל? ואיך למעשה מגיעים לכך, הרי כולנו לומדים תורה ולא מגיעים לדקות השכל.

תודה.

תשובה:

נמסרו בס"ד שיעורי דע את תורתך - דרכי הלימוד, באופן של הדרכה מעשית.

"למעשה בפועל", להבנת הדבר, נמסרו כמאתיים שיעורים בגמ' ושו"ע באופן הזה.

אולם עליך למצוא את המהלך הפרטי השייך לחלקך, וכל הנ"ל אינו אלא דוגמא בעלמא.

הרגיל בתורתם של רבותינו כר' חיים מבריסק, ר' שמעון שקופ, והרוגטשוב, יכיר היטב מהו שכל דק.

בחלק האגדה, הדבר ניכר היטב לדוגמא בספר פחד יצחק.

בחלק הקבלה, ניכר היטב לדוגמא בתורת הלשם.

בחלק החסידות, הדבר ניכר היטב לדוגמא בתורת חב"ד, ונגלה מאוד בספר הערכים של תורת חב"ד.

מבט תורני על צער אלמנה ומה לעשות כדי לשמחה

שלום כבוד מו"ר הרב שליט"א.

א) אני גר בשכנות לאשה אלמנה שהיתה אשת ראש ישיבה ות"ח גדול שנפטר, שהיה ידוע בהתמדתו בתורה, בצדקותו, ובמידותיו הנעלות. הגיל שלה הוא קרוב לשמונים. ורוחה נשברת מאד מכל המצב שלה. פעם אמרה לי שהיא עצובה מאד כאן. הילדים שלה תמיד באים לביתה לבקרה ולעשות לה נחת עם כל הנכדים והנכדות, כיון שהם חפצים בטובתה ובבריאות נפשה, ועם כל זה, האלמנה סיפרה לי פעם שאינה חפצה בכך ושהיא רוצה להיות רק לבד ובלי ביקור של המשפחה שלה כ"כ. פעמים כשאני יושב בביתי, אני שומעה שהיא בוכה במרירות על מר גורלה ועל צערה שלה, והבכיות שלה שוברת את ליבי. אני חושש שהיא סובלת בסתר ושהיא לבדה בצערה. אני רוצה לסייע לה ולחזק את רוחה אבל איני יודע כיצד. האם הרב יכול לתת לי עצה מה אני יכול לעשות בעבורה?

ב) מכל הנ"ל נעשה רפיון באמונה שלי בטובת הקב"ה. כיצד אני יכול לחזק את האמונה שלי שהכל דעביד רחמנא לטב עביד? יודע אני שהקב"ה הוא דיין אלמנות ואבי יתומים, אבל ליבי לא מרגיש זאת בכלל, כיון שאני רואה ומרגיש ושומע, שהאלמנה הזו היא כ"כ בצער ושאין לה נחמה....

תשובה:

א. ראשית יש לידע שהאדם מורכב מסתירות רבות בתוכו. ולכך יתכן שאינה רוצה כ"כ שיבוא לבקרה. אולם יתכן מאוד שהיא רוצה כך ורוצה גם להיפך, ויכולות להיות לכך סיבות רבות מאוד.

מחד יש לחפש אישיות יקרה שיכול ליצור קשה עמה, קשר אישי עמוק וכנה ולפ"ז להבין את רוחה ולפעול בהתאם. ומאידך יש לידע את בני המשפחה, את המבין שבהם, במצב באופן עדין וחכם.

ב. יש באדם שני כוחות שורשים, השכלה - הבנה, אמונה - תמימות.

הרפיון נובע מכך שהנך רוצה להשכיל ולהבין ועי"ז לראות את השגחת ה' לטובה בפועל.

אולם באופן זה יש ראשית לחפש את הנקודות הטובות שהקב"ה מיטיב עמה, והם יוכרו מכח השכלה והבנה. אולם מאידך יש להעמיק ולחדד את כח האמונה והתמימות.

ובודאי הקב"ה בהשגחתו הפרטית שלח אליך את אלמנה זו עם כל מצב ע"מ לעוררך שאמונתך בתמימות חסרה ועליך לעמול ולקנותה. והיינו לקנות אמונה שהקב"ה משגיח על הכל בפרטי פרטות, ולטובה, הן חלקו טוב נגלה, וחלקו טוב נסתר, כי לא מחשבתי מחשבותיכם וגו', מתוך התבוננות והפנמה והשבה אל הלב שאין לאדם כלל כח להשיג את שלמות פעולותיו של הקב"ה ורוב טובותיו.

הכרת מציאות הבורא ית"ש והפניה אליו

שלום רב,

בספר בלבבי משכן אבנה חלק ב', הרב מציג סולם עליה. בשני החלקים הראשונים, הרב כותב אודות ההכרה שבהכרה במציאות הבורא, ולאחר מכן בכך שהוא נוכח. רק בחלק השלישי הרב מתייחס לכך שיש לפנות לקב"ה לסייעתא דשמיא בהפנמת השגחתו הפרטית, במוח ובלב.

האם גם בשני השלבים הראשונים נכון לנהוג כך, או שמא מדובר בסתירה מיניה וביה? שהרי עד כמה שלא מבססים את ההכרה במציאותו ובנוכחותו, כביכול אין מקום לתפילה?

תשובה:

אם אין הכרה במציאותו ח"ו אין למי לפנות. אולם מכיוון שכל יהודי מכיר זאת, אולם הכרתו אינה שלמה, והתהליך המוצע ענינו לברר את ההכרה יותר ויותר. לכך אם יש צורך בודאי שניתן לפנות אליו ית"ש. אולם עדיין אינו השלב של בנין כח זה בעיקר, אלא השתמשות עמו כדי הצורך. ולאחר מכן עוסקים עמו באופן של בנין.

יתר על כן אם ישנו צורך אפשר להקדים שלב לשלב של הכרת נוכחותו. ופעמים שיש קושי לאדם ניתן להקדימו אף לפני השלב של הכרה במציאותו. כי יש בני"א לא מועטים שיש להם קושי לעסוק בהכרה מופשטת של מציאותו. ורק לאחר שהם בונים קשר של תפלה ודיבור עמו ית"ש, נקל להם יותר לחוש במציאותו ובנוכחותו.

יש להבין שהסדר המוצע בספר הוא הסדר הפנימי. אולם בפועל פעמים נצרך לשנותו איש לפי נפשו ולפי מדרגתו, והחכם עיניו בראשו.

פתח למבקש שלמות

אני מרגיש כאילו חסר לי שלמות. אני מרגיש שה' שם אותי לכאן כדי להשלים משהו. אני לא יודע מה לעשות. אני מרגיש שאני לא עושה את המשימה שלי. אני מרגיש כה אבוד. אני יודע שאני מיוחד. אני יודע שיש לי כוחות. אני לא יודע מה לעשות?

תשובה:

יש להתבונן אילו כוחות טובים נטע בך הקב"ה. ואח"כ להתבונן מהו הכח הטוב ביותר שגנוז בקרבך. ואת אותו כח יש לנסות לפתח ולהוציא לפועל.

הכוחות המרכיבים את ספרי 'בלבבי'

לכבוד הרב שליט"א.

הרב כתב כמה וכמה פעמים שצריך לדעת את שורש הנפש של המחבר כדי לדעת למי בדיוק נכתב הספר, וכיצר להשתמש בדברים הכתובים בו.
לפ"ז שאלתי, האם סדרת "בלבבי" מיועד עבור אנשים בעלי שורש/יסוד מסוים? (בדומה ל"שורש נשמתו" של הרב)
והאם הרב יכול בבקשה לפרט לבעלי מיזוג אחרים, ספרים שונים שעל ידם ניתן להכנס לשערי העבודה.

תודה רבה

תשובה:

הכוחות שמרכיבים ספרים אלו בתמצית הם:

א- תמימות.

ב- סדר.

ג- בנין.

ד- עולם ברור.

ה- עומק רגשי מובנה.

ו- עומק שכלי מובנה.

ז- חיבור מהשורש לענפים, וכללות כל הענפים.

ח- קיבוץ כל השיטות, בבחינת דן מאסף לכל המחנות.

ט- מחשבה מופשטת, ומחשבה מולבשת.

י- כח מעשי מובנה.

בכל ספרים מתגלים בבירור "חלקים" מהנ"ל, ולא כולם עיקרים בו.

ויתר על כן, יש מדרגת אור ויש מדרגת ניצוצות. ויש וחלקו באור הנ"ל, ויש וחלקו בניצוצות.

שאר הספרים והדרכים זוהי שאלה כללית ורחבה מאוד, ועוד חזון למועד אי"ה ית"ש.

הגדרת מידת הבושה

שלום כבוד הרב,

ברצוני לדעת הגדרת מידת הבושה. נדמה לי שבושה זה שמתביישים מזה שמתביישים.. כי כולם מכירים על הפנים שאני מתבייש..

בכל אופן, חסר לי את הגדרתו כראוי.

תודה רבה.

תשובה:

יש בושה פנימית, שאדם בוש ממה שראוי לו לפי שורשו. וזהו בושה - שובה. הוא שב לשורשו, ולכך "אזיל סומקא, ואתי חיוורא" (ב"מ, נח, ע"ב). והיינו שדמו חוזר לשורשו, וחוזר חלילה. והיינו שמביט מה ראוי לו להיות לפי אמיתיות פנימיות. וסתירה זו היא גופא בושה.

ויש בושה חיצונית שאדם בוש מזולתו, הן בושה במעשיו ודיבוריו ומדותיו וכו', והן בושה מעצם כך שמתבייש.

איך ידע האדם מהו גבול כוחותיו בלימוד התורה

שלום כבוד הרב,

מצד אחד אני שומע על ת"ח גדולים שלמדו (ולומדים) תורה הרבה עמלו והתייגעו על התורה למדו המון שעון מיעוט שינה וכו' וגדלו בתורה, מצד שני אני שומע על הרבה אנשים שגם למדו הרבה וזה גרם לכך שהיו להם כאבי ראש או שהגיעו למצב שכבר לא רצו ללמוד, או שאפילו כבר עזבו את הישיבה וכו'? מה החילוק ביניהם?

האם זה נכלל ב"הכל בידי שמים", או שזה נכלל ב"חוץ מצינים ופחים"?

מדוע ה' ברא את הבריאה בצורה כזו שאדם יכול להנזק אם ילמד יותר מידי? האם זה רק בדורות אלו או גם בדורות שעברו?

איך להמנע מלהגיע למצב כזה? איך אדם יכול לדעת מתי צריך צריך ללמוד יותר או להרפות?

תשובה:

גבולו של הדבר עדין מאוד. ואף חכמי הדורות נסתפקו בו הרבה. ונגיד קוים כללים לדבר.

יש לבדוק בדיקה עדינה ודקה מה הם גבולות כוחות הגוף, ועל דרך כלל לא לחצות אותם אלא מעט.

כמו כן יש לבדוק מה הם כוחות הנפש, ולהכירם היטב. וכאשר משתמשים בכח אחד באופן קיצוני יש להשתמש בכח הפכי על מנת לאזן זאת. ודבר זה חכמה ואינה מלאכה ללמוד איך לאזן את הנפש, פעמים ע"י כח קיצוני ופעמים ע"י כח אמצעי.

ובכל תקופה קצרה יש לבדוק זאת שוב, ולאזן לפי הצורך.

זאת ועוד. אם עיקר עסקו של האדם בתורה אינו לשמה, ישנו חשש גדול שיפול לקצוות מסוכנים. אולם אם עוסק בה לשמה, פעמים רבות, אור קדושתה חופף ומאיר עליו, ומכוון את כוחות גופו ונפשו ומאזנם.

ככלל רוב הנפילות מצויים אצל בעלי רצון חזק אולם בעלי פקחות מועטת, שהכרתם את עצמם מועטת מאוד, ושם הסכנה מצויה לרוב.

"צדיקים ילכו בה ופושעים יכשלו בה". וכל הבריאה כולה ניסיון, הן בשורש בתוה"ק, והן בענפים, עניני העוה"ז על כל חלקיו.

עבודת האשה בכלל ואשת אברך בפרט

לכבוד הרב שליט"א,

(א) מהי עבודת האשה באופן כללי, ובאיזה נקודות האשה שונה מהאיש בעבודת ה' שלה? (מלבד קיום תרי"ג מצוות וגידול בנים)?

(ב) שמעתי בדרשה מהרב שליט"א שהאשה יש לה יותר חיוב ללמוד ולהבין את הנפש, משא"כ האיש שמצווה על ת"ת אין לו את החיוב הזה כ"כ. לפי"ז האם כל סדרות "דע את" ו"ארבעת היסודות" הם שייכים יותר לנשים ולא לאנשים, כיון שסדרות אלו מבארים הכרת הנפש?

(ג) ובפרט, מהו עבודת אשת אברך כולל? האם אשת אברך כלל צריך ג"כ לבנות עולם הפנימי שלה, או שדי בכך שיש להן מסירות נפש להתורה של בעלה (וכבר אמר הרב הרבה פעמים שע"י מסירות נפש האדם אין צריך לבנות עולם הפנימי שלו, כיון שע"י מסירות נפש האדם קופץ ישירה אל תכלית העבודה).

יישר כחך ותודה מאד להרב שליט"א.

תשובה:

א. נודע משם הגר"א שעיקר עבודת האיש במצות ת"ת, "ספרא". ועיקר עבודת האשה, צניעות, "צניעותא". וכתולדה מכך עבודת האיש עיקרה איש תם יושב אהלים, והגית בו יומם ולילה, ובתורתו יהגה יומם ולילה. ועבודת האשה, בבית אלקים נהלך "ברגש". כל כבודה בת מלך פנימה, עולם רגשות פנימי.

ב. אצל האיש עיקר רוב יומו צריך שיהא במצות ת"ת, ומיעוטו עסק בנפש וכוחותיה - תיקונה ואיזונה. אולם אצל האשה מלבד גידול בני ביתה וסיוע בפרנסה לפני הענין, עיקר עסקה צריך שיהא בנפש, כוחותיה - תיקונה, ואיזונה. בנוסף יש לאזן זאת עם אהבת ישראל, וגמ"ח לרוב, לפי הענין.

ג. מסירות נפש היא דרך ליחידים ממש. ולכך ככלל מלבד התמסרותה לבני ביתה, ובעלה בראש, נצרך אף בנין עצמי של עולם פנימי.

בירור היסודות בנפש האיש ובנפש האשה

בס"ד

הרב אמר (בהשיעור של ראש חודש עבודה - חודש אב) שנפש האשה נבראה בעיקר מיסוד האש ויסוד העפר, ונפש האיש נבראה בעיקר מיסוד הרוח ויסוד המים. וביחס למדת העצבות, הרב אמר שנשים בדרך כלל נוטות לעצבות מיסוד האש, באופן של כילוי, בחינת "כל זה איננו שוה ליי", וגם הם נוטות לעצבות מיסוד העפר, כבידות.

איך זה מסתדר עם מה שהרב אמר ב"דע את נפשך" ובסדרת "ארבעת היסודות" ועוד, שכל אדם צריך לברר מהי עיקר היסוד הדומיננטי שלו, כיון שהרב אמר שהאש ועפר שולטים על נפש האשה, והרוח ומים שולטים על נפש האיש?

יישר כח

תשובה:

רבותינו לימדונו שצורת הבריאה באופן של כלל ופרט.

ושורש כלל הזכרים מאותיות י-ו שבשם הוי"ה שהם זכרים, ומהותם מים - רוח.

ולעומתם כלל הנקבות מאותיות ה-ה שבשם הוי"ה שהם הנקבות, ומהותם, אש - עפר.

אולם בפרטות כל נפש יש בה ארמ"ע דארמ"ע, בפרטות ובפרטי פרטות. ולכך יתכן שאשה תהא רוח דרוח, או רוח דמים, או מים דמים, או מים דרוח, אולם זהו בפרטות, אולם מצד שורשה הכללי "אשה", שורשה באש, או עפר. ושורש זה פעמים גלוי יותר, ופעמים מכוסה ונעלם. משא"כ הפרטות גלויה יותר.

ולכך ע"ד כלל, יותר נכון לעסוק במדרגת הפרטות ולא לעסוק בעיקר בכללות.

הכוונה למי שמרגיש שאינו רואה ברכה בלימודו

לכבוד מו"ר שליט"א.

אדם שבוכה בתמידיות שנים על גבי שנים לרבש"ע שיאיר לו כיוון בעבודה. איזה פתח של תענוג וחיות (בפרט בת"ת). ומרגיש שח"ו הקב"ה אינו חפץ בעבודתו, וכביכול תמיד דוחה אותו. מה עליו לעשות? להמשיך לא להתיאש, ולבכות, בתקווה שהוא כבר בפתח, או שבאמת זהו סימן ש'לא מצא סימן ברכה', ויתחיל לנסות להיות מ'תומכי אורייתא'? כוח ה'לבד' נטוע בי מילדות. קל לי להגיע להשקטה פנימית, עד כדי זרימת דמעות מתפילה עמוק. וכן כאשר יש לי לפעמים 'ניצוץ' של חיבור לגמרא /לכתבי בעל התניא, אני לומד כב'השתפכות הנפש', נעשה מאוד רגשי וכו'. ולכן קשה לי פי כמה וכמה, שמדי יום ביומו אני ליכול לבכות לרשב"ע באמת מנקודה פנימית, ומאיך גיסא כאשר אני ניגש ללימוד תורה לא חש "כי הם חיינו" ו"אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה" וכו'. חשוב לציין אני ב"ה, לא שקוע בתאוות, ואין לי מדה רעה קיצונית. וניסתי הרבה דרכי עבודה. "ואנחנו לא נדע מה נעשה".

תודה רבה לכבוד הרב.

תשובה:

א. ראוי לשבת להתבונן ולכתוב אלו חלקים "כן זכית" עד עתה. ולחזור על זאת בכל יום, ולהודות על כך לקב"ה בפה מלא. עצם ההתעסקות במה "שיש" נותן יציבות תוקף וחוזק. לעת עתה הינך דבק יותר במה שחסר ולא במה שיש.

ב. יש תענוג רגשי ויש תענוג שכלי. לעת עתה הנך מחפש ומוצא יותר תענוג רגשי בלימוד. אולם תענוג שכלי אינו כ"כ גלוי, ולכך הנפש חשה חסרה. ובכללות, הכח הרגשי גלוי יותר מהכח השכלי.

יש להיכנס למהלך מסודר של לימוד עיוני מעמיק מתוך חיבור שכלי עצמי, ומתוך כך למצוא תענוג שכלי.

ישנה אפשרות לשמוע את סדרת דע את תורתך - דרכי הלימוד.

סדר האלפים מאלף השביעי עד אלף העשירי

בדבר סדר האלפים, ידוע שיטת הגה"ק בעל הלשם זי"ע למסקנתו - שאלף השביעי בינה [כמבואר בסד"צ], ואלף שמיני כבר בחכמה [כמפורש בתחילת הברית מנוחה], אלף התשיעי בהי"ג ת"ד [כמבואר שהיא עלייה בפנ"ע בעליית מנחת שבת, והוא סוד המקיפין כמ"ש בספר הכללים כלל י"ז ענ"ד אות י' באב"מ הארוך], ואלף העשירי בהכתר כנודע.

ובשיטת הרמח"ל העיקר כמו שכתבתם גם אתם בכללות - ועכ"פ אין הכוונה שבאלף השביעי יעלו העולמות כבר בעקודים ואח"כ בחוטם ואח"כ באוזן - אלא כמ"ש שם בעליית משה - שהיה כפי הנהגת העקודים מצד שליטת הנשמה בהגוף ולא שעלה לשם גם לא בעליית הערך כמובן.

ושוב תודה רבה, ולוואי שתבורכו למעלה למעלה.

תשובה:

השתא יש חילוק בין פנימי למקיף, אולם לעת"ל יתאחדו. ומה שהשתא הדיקנא חלוק מאח"פ זהו מצד שהם שורש לאבי"ע שבו יש חילוק בין מקיף לפנימי. אולם לעת"ל שיתגלה עצמות אורות אח"פ ודיקנא לא כשורש לאבי"ע אין בהם חילוק. ולכך אין ראיה ממנחת שבת.

וכן מהות העליה. השתא אין עליה גמורה ומבשרי אחזה כמ"ש בכוונות. אולם לעת"ל, כשם שהיה ירידה גמורה מאח"פ לאבי"ע, כן יהא עליה גמורה.

ועומק הנ"ל האם מקישים תחתון לעליון כפשוטו, או שכל אחד כפי ערכו, כמ"ש הלשם פעמים רבות.

ותולדות הנ"ל, השתא אח"פ ודיקנא חלוקים, פנימי ומקיף חלוק. לעת"ל יתאחדו, ולכך אינו אלף בפני עצמו.

השתא העליה אינה גמורה, לעת"ל עליה גמורה של אבי"ע בשערות ואח"פ.

¹ שו"ת בלבבי משכן אבנה · אחרי-קדושים תשפ"ב [238-239] מהארניון

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:

info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס,
יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

לבירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן
לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588 · פקס 03-548-05294

ת.ד. 16452 ירושלים מיקוד 9116302

info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול השון"

ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

ספר עולם ברור - בחניות בארץ בקרוב

המאמרים שבאו בספר זה, רובם נערכו מתוך סדרת שיעורים שניתנה במוצאי שבתות משנת תשע"ב עד שנת תשע"ח, בעיר בני ברק. על תפלת שמונה עשרה נמסרו כמאה ושבעים שיעורים, מתוכם נערכו ארבעה מאמרים, ועל פרשיות השבוע נמסרו כשבעים שיעורים, ומתוכם נערכו עשרים מאמרים. כל שיעור מקיף ומברר נקודה אחת בהלכות דעות וחובות הלבבות, ונותן מבט שורשי ומעשי בדרך הישרה שיבור לו האדם.

השיעורים נמסרו באופן של בנין, וקטע מתחבר לקודמו, ועל כן נצרך עיון המקיף את כל המאמר בשלימות, שימת לב וישוב דעת, להבנת הדברים בדקותם על בוריים.

מלאכת העריכה נעשתה ביד אומן מתוך תמלול מדויק, וניתנה שימת לב רבה לשמירה על צביון צורת מסירת השיעור במקורו.

שיעורים אלו נמסרו בזמן קצוב של כחצי שעה, וניתן לשומעם באמצעות מערכת השיעורים של קול הלשון. בסוף כל מאמר צויינה השלוחה למציאת השיעור. השלוחות צויינו הן לפי מספרם בקו הטלפון, והן לפי שמותם, על מנת להקל על מציאתם גם בעמדות קול הלשון שבמרכזי תורה ותפלה.

מאמרים כ"ו כ"ז נערכו מתוך שיחות שנמסרו לבחורי ישיבה גדולה, כהכנה לקראת חג מתן תורה.

בחלקו האחרון של הספר מופיעים "מאמרי התקופה" - שיעורים שנמסרו לאור תקופתנו, וכן מאמר נוגע לתקופתנו מאת הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל, היוצא לאור לראשונה.

